

Voorwoord

Hierbij dienen we een zienswijze in op het concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur inspraakversie, 14-12-2021, inclusief de Toetskaart Hoofdgroenstructuur.

Het Beleidskader zou handen en voeten moeten geven aan het voornemen om Amsterdam 'rigoureuus' te 'vergroenen'.

Helaas ontbreekt in het Beleidskader een definitie van 'groen', zodat men met zo'n kreet alle kanten op kan.

Het gemeentebestuur heeft zich voorgenomen om het sportterrein in het Diemerpark sterk uit te breiden, met kunstgras sportvelden en een verdubbeld aantal autoparkeerplaatsen.

Dat is niet 'vergroenen' maar 'ontgroenen'!

De doelstelling van de Hoofdgroenstructuur is, naast verhogen van de recreatieve gebruiks- en natuurwaarde, bescherming bieden tegen de opwarming van het klimaat en hittestress en versterken van de biodiversiteit.

Het bedekken en vervangen van organisch materiaal door plastic en asfalt/stenen gaat daar volstrekt tegenin. Met recht kan worden gesproken van de wens om het Diemerpark verder te plastificeren.

Daar zou de gemeenteraad natuurlijk hartstikke TEGEN moeten zijn.

Het beleid voor het groentype 'Ruigtegebied/struinnatuur' zegt niet voor niks dat het niet 'opgevuld' mag worden met (o.a.) 'sportparken'.

De TAC heeft m.b.t. het sportvelden-uitbreidingsplan in het Diemerpark terecht al twee keer een negatief (pre-)advies afgegeven.

De oplossing die het College nu heeft bedacht om een derde negatief TAC-advies te voorkomen, is echter niet het uitbreidingsplan te herzien, maar om in het Beleidskader Hoofdgroenstructuur het groentype 'Ruigtegebied/struinnatuur' te veranderen in 'natuurpark' en dat in te krimpen ten gunste van het groentype 'Sportpark'.

Dat is schandelijk, zeker als je bedenkt dat er in de gemeenteraad nog NOOIT een volwaardige discussie is geweest over een

visie op het Diemerpark.

Nu wordt bij groentype 'Natuurpark' ook weer gezegd dat het niet ingekrompen mag worden, maar zo'n beleidsvoornemen blijkt in de praktijk dus NIETS waard.

En zo is er (veel) meer in het Beleidskader waaruit blijkt dat het college 'vergroenen' en 'beschermen' minder belangrijk vindt dan het mogelijk maken van méér sport en méér recreatie.

In plaats van te spreken over 'Beleidskader HoofdGROENstructuur', is het is eerlijker om te spreken van een Beleidskader 'HoofdSPORTenRECREATIEstructuur'.

Dat lichten we in deze zienswijze toe.

Wat de plastificering van het Diemerpark betreft, daar zullen we ons tot het uiterste tegen verzetten. En we voelen ons daarin onder andere gesteund door de ondertekenaars van de petitie

<https://petities.nl/petitions/stop-de-plastificering-van-het-diemerpark>

Indeling

Deze zienswijze bestaat uit drie delen:

1. Over het Beleidskader in het algemeen	2
2. Opmerkingen per pagina	8
3. Over het Diemerpark in het bijzonder.....	14

1. Over het Beleidskader in het algemeen

Afbeeldingen

Het Bekeidskader Hoofdgroenstructuur is een verzorgd rapport met een groot aantal foto's en een aantal kaartbeelden. De foto's zien er mooi uit maar voegen inhoudelijk niets toe. Het printen van het document (niet iedereen wil via beeldschermen informatie tot zich nemen) is daardoor kostbaarder en milieuvriendelijker dan strikt nodig is.

Toetskaart

De digitale, inzoombare Toetskaart is een onmisbaar onderdeel van het Beleidskader. De kaart is voorzien van een duidelijke legenda. Per legenda-eenheid wordt een definitie gegeven, die overeenkomt met de 'kenschets' in het Beleidskader. Qua overzichtelijkheid voegt de digitale kaart duidelijk iets toe aan het rapport.

Brei van documenten

De manier waarop het gemeentebestuur het 'groen' in Amsterdam zowel beter denkt te kunnen beschermen als te benutten, komt voor de geïnteresseerde leek, door de grote hoeveelheid rapporten die daarmee te maken hebben zeer chaotisch over.

Het Bekeidskader Hoofdgroenstructuur moet in samenhang worden gezien met

- de Omgevingsvisie Amsterdam 2050, 12-01-2021
- de Omgevingseffectrapportage (OER), 10-12-2020
- de Groenvisie 2050, 12-05-2020
- het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen, 08-04-2020

en lijkt een voorbereiding te zijn op:

- het Omgevingsplan (voorzien voor 2022 of 2023) en
- de Uitvoeringsplannen
- Opgavenkaart Hoofdgroenstructuur 2030 (voorzien voor 2022 of 2023)

Daarnaast blijken ook het Strategisch Huisvestingsplan Sport (vastgesteld door de gemeenteraad op 23-01-2019) en het Stedelijk Mobiliteitsfonds Amsterdam 2020 (vastgesteld door de gemeenteraad op 30-06-2020) een belangrijke rol te spelen.

Daarentegen vinden we het onbegrijpelijk dat in het Beleidskader geen enkele referentie staat naar het recent gepubliceerde onderzoeksrapport van de Rekenkamer 'Groen in de stad'. ¹ Dit rapport "*wordt volledig omarmt door het college, dat een plan van aanpak heeft beloofd (binnen zes maanden) om vorm te geven aan de gedane aanbevelingen conform de afspraken die tussen college en raad plus andere organisaties zijn gemaakt.*" ²

In een reactie op dit rapport van de Rekenkamer "*heeft het College aangegeven de conclusies en analyses te delen en alle aanbevelingen over te nemen. Het college zegt toe begin 2022 aan te geven hoe precies de aanbevelingen zullen worden opgevolgd.*" Dit zou gebeuren in een rapportage 'Realisatie Groenvisie'. Het is

¹ Groen in de stad, Bestuurlijk rapport van de Rekenkamer, aangeboden aan de gemeenteraad op 29-09-2021.

² Bron: Vergadering Raadscommissie Ruimtelijke ordening 29-09-2021

ons niet duidelijk waarom dit met weer een afzonderlijk rapport zou moeten gebeuren. Logischer en overzichtelijker lijkt het ons als de toezegging van het college in (een definitieve versie van) het Beleidskader is ingelost.

Dat geen rekening wordt gehouden met de Ecologische Visie (04-07-2012) lijkt logisch, omdat de Ecologische structuur opgenomen zou zijn in de voorgestelde Hoofdgroenstructuur. Dat blijkt echter niet geheel het geval te zijn. We lichten dit later toe.

Al met al is het een onoverzichtelijke brei van documenten die voor de gemiddelde Amsterdammer en hun vertegenwoordigers in de gemeenteraad en stadsdeelcommissies moeilijk te volgen en op inhoud te beoordelen is.

Ondertussen wordt ogenschijnlijk los daarvan gewerkt aan een plan voor uitbreiding van het sportterrein in het Diemerpark. Hier komen we in het derde deel van deze zienswijze terug.

Bijlagen, hoofd- en bijzaken

Opvallend is dat in het Beleidskader slechts één bijlage is opgenomen, namelijk over sport, terwijl er al op pag. 30 en 31 een heel intermezzo is gewijd aan "Sporten in een groene omgeving". Dat is opvallend veel aandacht voor dit onderdeel.

Het is moeilijk om in het rapport hoofd- en bijzaken te onderscheiden, hetgeen waarschijnlijk mede voortkomt uit het 'opsommende' karakter van het rapport. De groentypen worden opvallend 'opsommend' beschreven doormiddel van een groot aantal punten. Dat bevordert niet de leesbaarheid van het rapport. Bepaalde onderdelen zou je eerder in een bijlage verwachten dan in een basistekst.

In het hoofdstuk 'Richtlijnen per groentype' worden per groentype na de kopjes 'Waardenontwikkeling en 'Overige waarden' puntsgewijs de 'Mate van bebouwing en verharding' aangegeven en vervolgens puntsgewijs de 'Inpasbare voorzieningen'. Die zouden allemaal op een overzichtelijke wijze in een bijlage kunnen worden opgenomen, waardoor ze eenvoudiger als een soort toetsingscriteria te raadplegen zijn, zoals in de Structuurvisie Amsterdam 2040 het geval is. Dan zou ook duidelijker worden hoe mager in feite het Beleidskader inhoudelijk is.

Dit, in samenhang met de reeks aan verschillende 'losse' rapporten die gerelateerd zijn aan de Omgevingsvisie 2050 en de onlogische opeenvolging van de publicatie van die rapporten draagt bij aan het 'willekeurige' geheel.

Definiëring van begrippen

Men kan waardering hebben voor de nieuwe aanpak en systematiek, alhoewel dat dus niet tot een overzichtelijk en evenwichtig geheel heeft geleid.

"De Amsterdamse Hoofdgroenstructuur bestaat uit:

- *bestaand groen en groen dat in aanleg is op het moment van actualisering van dit beleidskader;*
- *met een wijkoverstijgende functie;*
- *dat van grote waarde is voor mens en dier;*
- *dat een cruciale verbindende of structurerende functie vervult;*
- *of op een andere wijze bijzonder of zeldzaam is."*³

Het is bizar dat er in het Beleidskader Hoofdgroenstructuur een beschrijving ontbreekt van wat onder 'groen' verstaan wordt. Dit is helaas niet het enige document van de gemeente waarin dit ontbreekt.⁴

³ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 10

⁴ Dat 'groen' een pluriform begrip is, en dat in 'groene gebieden van alles mogelijk is, blijkt bijvoorbeeld ook uit het Ontwerp Bestemmingsplan Amstelstation – Amsteloever dat op dit moment ter inzage ligt. In de Toelichting bij het bestemmingsplan komt het woord 'groen' precies 100 keer voor, o.a. in aanduidingen als 'groene bestemmingen', 'groene uitstraling', 'groen verblijfsgebied', 'groene kwaliteit', zonder omschrijving wat dit inhoudt. Volgens de bestemmingsplanregels zijn de voor 'Groen' aangewezen gronden o.a. bestemd voor: "groen, fiets- en/of voetpaden, sport- en speelvoorzieningen, water, waterstaatsdoeleinden en oevervoorzieningen, laden en lossen, nutsvoorzieningen, kunstwerken ten behoeve van weg- en waterbouw, (horeca)terrassen, ondergrondse parkeervoorzieningen."

De wethouder Ruimtelijke Ordening zegt in het Voorwoord: “*Groen biedt ruimte voor recreatie, sport, spel, ontmoeting, ontspanning, dieren, natuureducatie en -beleving.*” ⁵

Dit is geen duidelijke omschrijving/definitie van ‘groen’. De genoemde activiteiten en functies kunnen immers, misschien met uitzondering van natuurbeleving, ook op plekken plaatsvinden die niet tot ‘groen’ worden gerekend. Recreëren, ontspannen, sport en spel, elkaar ontmoeten is overal in de stad of elders mogelijk. Dieren zijn overal. Natuureducatie vindt op scholen en andere opleidingsinstituten plaats. Het ontbreken van een heldere definitie van ‘groen’ is een essentiële fout. Het vertroebelt de discussie over het doel van de Hoofdgroenstructuur, omdat iedere gespreksdeelnemer er zijn/haar eigen voorstelling van heeft.

In het Voorwoord van de wethouder wordt gesproken over ‘soorten groen’, waarmee waarschijnlijk ‘groentypen’ bedoeld worden. Ook voor de wethouder is het kennelijk lastige materie.

In het rapport van de Rekenkamer ‘Groen in de stad’ wordt eveneens het gebrek aan een duidelijke definitie van ‘groen’ opgemerkt: “*Concreet ontbreekt het aan heldere definities van wat groen is en welke vormen van groen kunnen bijdragen aan de verschillende functies die door de gemeente worden onderscheiden: sociaal welzijn, gezondheid, klimaatadaptatie en natuur. Ook zijn er slechts in beperkte mate normen uitgewerkt die aangeven hoeveel groen gewenst is.*” ⁶

Er wordt benadrukt dat de bedoeling is dat de Hoofdgroenstructuur zoveel mogelijk een samenhangend geheel vormt, mede door het creëren van ‘groene’ verbindingen.

Het is niet altijd en overal duidelijk of daar natuur- en ecologische verbindingen mee worden bedoeld of infrastructurele verbindingen (fietspaden en overige recreatieve routes).

In de Samenvatting staat: “*Alleen plannen of initiatieven die zorgen voor een verbetering van de Hoofdgroenstructuur zijn toegestaan*”. ⁷

Wanneer is een plan een verbetering?

Is bijvoorbeeld het meer dan verdubbelen van het aantal autoverkeersbewegingen en parkeerplaatsen in het Diemerpark een verbetering?

Er wordt gesuggereerd dat het ‘groen’ en de natuur ‘beter’ worden door er recreatieve programma’s en routes aan toe te voegen. Men krijgt sterk de indruk dat recreatieve ontwikkelingen goed zijn voor het versterken van de ‘groene’ kwaliteit en natuurwaarden van de Hoofdgroenstructuur. Gezien de toenemende stedelijke druk is dat zeer te betwijfelen.

Het document lijkt soms meer op een Beleidskader Recreatie en Sport dan op een Beleidskader Hoofdgroenstructuur.

Opnemen van de ecologische structuur in Hoofdgroenstructuur beperkt garanties voor natuur

Het is lastig om het verschil te doorgronden tussen het groentype ‘Natuurpark’ en de ‘extra waarde’ Stadsnatuur (gebieden en verbindingen) ⁸. Dat zijn verschillende grootheden. Dat lijkt te maken te hebben met het integreren van de Amsterdamse ecologische structuur in de Hoofdgroenstructuur. Dat leidt niet overal tot robuuste ecologische eenheden, omdat het gelegenheid schept voor het afknabbelen van gebieden of terreindelen waar een natuurbestemming voor geldt ten behoeve van recreatieve en sportvoorzieningen.

Met andere woorden: er wordt op structuurniveau al wat ‘gerommeld’. Dit betreft bijvoorbeeld de aanduidingen op de Toetskaart van het Diemerpark, dat als groentype ‘Natuurpark’ is aangegeven en gedeeltelijk als ‘Stadsnatuur’. Hier komen we in het derde deel van deze zienswijze op terug.

Tevens wordt het Diemerpark aangemerkt als een zogenaamd ‘Landschapspark’, waar recreatieve ontwikkelingen worden voorgestaan, terwijl het woord ‘landschapspark’ iets anders suggereert of oproept. Dat is zondermeer een staaltje linguïstisch programmeren. We zijn er dus van overtuigd dat dit leidt tot een verdere, ongewenste uitbreiding van recreatieve voorzieningen. Dat gaat dus ten koste van de natuur- en ecologische waarden. In het Diemerpark komt het aanzienlijke vergrote groentype ‘Sportpark’ midden in

⁵ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 3

⁶ Bron: Groen in de stad, Bestuurlijk rapport van de Rekenkamer, pag. 3

⁷ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 4

⁸ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 43

het groentype 'Natuurpark' nog bij, hetgeen tot nog meer ongewenste functies en schadelijke effecten voor de natuur zal leiden. Hier schiet de systematiek voor een effectieve bescherming van de natuur en ecologische waarden dus duidelijk tekort.

Wat betekent 'recreatieve kwaliteit' en wat houdt 'kwaliteit van 'groen' en natuur' in?

Hoe consequent worden 'groene', ecologische en recreatieve verbindingen uit elkaar gehouden?

De recreatieve kwaliteit staat te vaak voorop. Het is niet genoeg en te vrijblijvend om daarbij aan te geven dat de natuur niet verminderd of beschadigd mag worden. De ervaring is dat recreatieve voorzieningen al gauw leiden tot aantasting van de 'groene' gebieden in oppervlak en/of kwaliteit.

Wat ook vrij sterk naar voren komt is dat procedures voor veranderingen of aanpassingen uitvoerig aangegeven en beschreven worden, zonder dat eerst uitgelegd is wat een bepaald onderdeel of groentype voor de Hoofdgroenstructuur inhoudt en betekent.

Er wordt veel nadruk op aanpassing, toevoeging en verandering gelegd, te weinig op bescherming, verbetering en versterking van groen- en natuurgebieden.

Een zekere hiërarchie en prioriteitstelling vanuit het 'groen' en de natuur ontbreekt. Er komen veel opmerkingen voor die als 'open deuren' zijn te beschouwen (zoals over sportlandschappen: "Ze worden landschappelijk, ecologisch en duurzaam zorgvuldig ingepast en de landschappelijke karakter van het groengebied worden niet aangetast." ⁹).

Over de Hoofdgroenstructuur staat op de website van de gemeente: "Initiatieven in de Hoofdgroenstructuur moeten de recreatieve gebruikswaarde en/of de natuurwaarde of andere functies van het groen verhogen." ¹⁰

Wij zien te veel (recreatieve) ambities die al gauw tot een aantasting van de natuurwaarden in de Hoofdgroenstructuur leiden. Er lijkt voorbij gegaan te worden aan de behoefte van mensen aan rust en natuur zonder voorzieningen. Die behoefte kwam bijvoorbeeld duidelijk naar voren in de online enquête over de beleving en waardering van de Diemerscheg. ¹¹

Er zijn te veel (recreatieve) ambities die al gauw tot een aantasting van de Hoofdgroenstructuur leiden. Daar zou men dus minder de nadruk op moeten leggen. Dit Bekeidskader geeft teveel aanleiding tot een soort aansporing of 'vrijbrief' voor niet wenselijke ontwikkelingen binnen de Hoofdgroenstructuur.

Ongecontroleerde uitbreiding 'Sportpark' op Toetskaart

"In de gebieden en verbindingen die opgenomen zijn in de Hoofdgroenstructuur speelt het groen een cruciale of dominante rol." ¹² Dit klopt niet.

In de meeste gebieden met groentype 'Sportpark' is niet het 'groen' cruciaal of dominant, maar plastic (kunstgras). Of vindt men plastic ook 'groen'? Er wordt (te) veel aandacht geschonken aan het groentype 'Sportpark'. We vragen ons af of het groentype 'Sportpark' een onderdeel moet zijn van de Hoofdgroenstructuur.

Bij sportterreinen wordt nog teveel gedacht aan grasvelden en bomensingels, maar de huidige sportvelden bestaan uit plastic 'gras'. In functionele zin (bereikbaarheid per auto en OV, parkeergelegenheid, verlichting) hebben 'sportparken' meer overeenkomsten met bedrijfsterreinen dan met (natuur)parken. Er wordt consequent voorbij gegaan aan de reële en noodzakelijke voorwaarden waaraan een sportterrein zou moeten voldoen qua bereikbaarheid en qua voorwaarden die het functioneren en exploiteren van sportverenigingen redelijkerwijs mogelijk moeten maken.

Het Beleidskader Hoofdgroenstructuur doet soms meer denken aan een Beleidskader Sport.

Op de Toetskaart is goed zichtbaar dat het sportterrein in het Diemerpark midden in een natuurpark gelegen is, terwijl de meeste sportparken meer perifeer gelegen zijn. Dat betekent dat de effecten voor de

⁹ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 43

¹⁰ Bron: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-en-organisatie/organisatie/ruimte-economie/ruimte-duurzaamheid/hoofdgroenstructuur/>

¹¹ Zie bijvoorbeeld ons rapport 'Omgevingsvisie Diemerpark 2100, 01-03-2021' vanaf pag. 46 en het rapport 'Ontwikkeling van groen en recreatie in de Diemerscheg', Enquêteonderzoek naar ideeën voor de Diemerscheg, gemeente Amsterdam, Onderzoek, Informatie en Statistiek, april 2020.

¹² Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 10

natuur in het Diemerpark groot zullen zijn als het plan voor uitbreiding van het sportterrein worden doorgezet. In het derde deel van deze zienswijze komen we hier op terug.

Georganiseerde sporten teveel benadrukt

Er is erg veel aandacht besteed aan (georganiseerde) sporten. De vraag is of dat zo nadrukkelijk in het Beleidskader Hoofdgroenstructuur thuishoort. Daarbij wordt overigens consequent voorbij gegaan aan de reële en noodzakelijke voorwaarden waaraan een sportterrein zou moeten voldoen qua bereikbaarheid en qua voorwaarden die het functioneren en exploiteren van sportverenigingen redelijkerwijs mogelijk moeten maken. Dit is een grote planologische en stedenbouwkundige tekortkoming die al jaren voortduurt binnen de gemeente Amsterdam. Het lijkt erop dat met dit Beleidskader de weg wordt vrijgemaakt om de nodige aanslagen op de groene gebieden te plegen binnen de Hoofdgroenstructuur en de ecologische structuur door daar het aanleggen van extra sportvelden mogelijk te maken. Terwijl er in de afgelopen jaren al de nodige sportterreinen zijn opgeheven en bebouwd.

In Amsterdam ontbreken serieuze ruimtelijke verkennende studies naar sportterreinen om aan de (berekende) behoefte te kunnen voldoen. We hebben de indruk dat dit doelbewust is. Er wordt voor een belangrijk deel ad hoc en op een willekeurige wijze aan de capaciteitsbehoefte van georganiseerde sporten voldaan. Dat veroorzaakt grote problemen, omdat het ruimte vragende voorzieningen zijn die goed bereikbare locaties verlangen. In een vergevorderd stadium van stedenbouwkundige plannen is daar niet of nauwelijks nog in te voorzien. Daar wordt structureel door de gemeente te weinig aandacht aan besteed. 'Sportparken' zijn in essentie geen 'groene' parken. Dergelijke voorzieningen vragen om een andere aanpak.

Op kaart 3, 'Gebruik groene plekken' uit de Omgevingsvisie 2050¹³ wordt naast de opgave-eenheid 'Sportpark' ook de opgave-eenheid 'Sportlandschap' genoemd en verklaard.

Het is onduidelijk hoe die twee grootheden zich tot elkaar verhouden.

Daar kan een groot ruimtebeslag uit voortkomen dat al gauw een aanslag betekent op 'groene' en natuurlijke onderdelen van de Hoofdgroenstructuur, zeker als die twee onderdelen gecombineerd worden. Een voorbeeld is het plotseling ongemerkt (mogen we het 'stiekem' noemen?) uitbreiden van de aanduiding 'Sportpark' in het Diemerpark op de Toetskaart van 4,7 ha naar 11,6 ha en het niet aangeven van de open 'hoogvlakte' in het Diemerpark als 'Stadsnatuur'.

Het valt op dat op de Toetskaart het erf en het gebouw van het waterzuiveringsgebouw in het Diemerpark niet is aangegeven. In feite gaat dit deel van het park ook van het oppervlak aan natuurterrein af. In het derde deel in deze zienswijze gaan we gedetailleerder op het Diemerpark in.

Het groentype 'Groene verbindingen' onderliggend aan Stadsnatuur blijkt aangeduid te worden als vaar-, wandel en fietsverbindingen. Het is vreemd om op die functies de nadruk te leggen bij een onderdeel van Stadsnatuur. Dan verwachten we een nadere duiding voor natuur- en ecologische verbindingen.

'Werking' Beleidskader niet overzichtelijk

De opbouw van het 'Beleidskader Hoofdgroenstructuur' is niet makkelijk leesbaar.

Naast het aangeven van algemene richtlijnen¹⁴ die gelden voor de Hoofdgroenstructuur en vervolgens het aangeven van de aanduiding Stadsnatuur voor delen van de Hoofdgroenstructuur worden er daarna richtlijnen gegeven per 'groentype'.¹⁵

Er worden per groentype één of meerdere zogenoemde 'prioritaire' waarden toegekend die de richtlijnen per groentype mede bepalen. Daarvoor wordt gekozen uit 11 waarden, die op pag. 40 en 41 kort beschreven zijn.

De Hoofdgroenstructuur omvat 8 groentypen, met elk hun eigen ontwikkelperspectief en criteria om initiatieven en planvorming aan te toetsen op inpasbaarheid. Daarbij valt het op dat het groentype 'Ruigte/struinnatuur' is vervangen door het groentype 'natuurpark'. We hebben de indruk dat het toepassen van recreatieve voorzieningen in het als 'Natuurpark' aangegeven deel verruimd is ten opzichte

¹³ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 32, 33

¹⁴ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 37

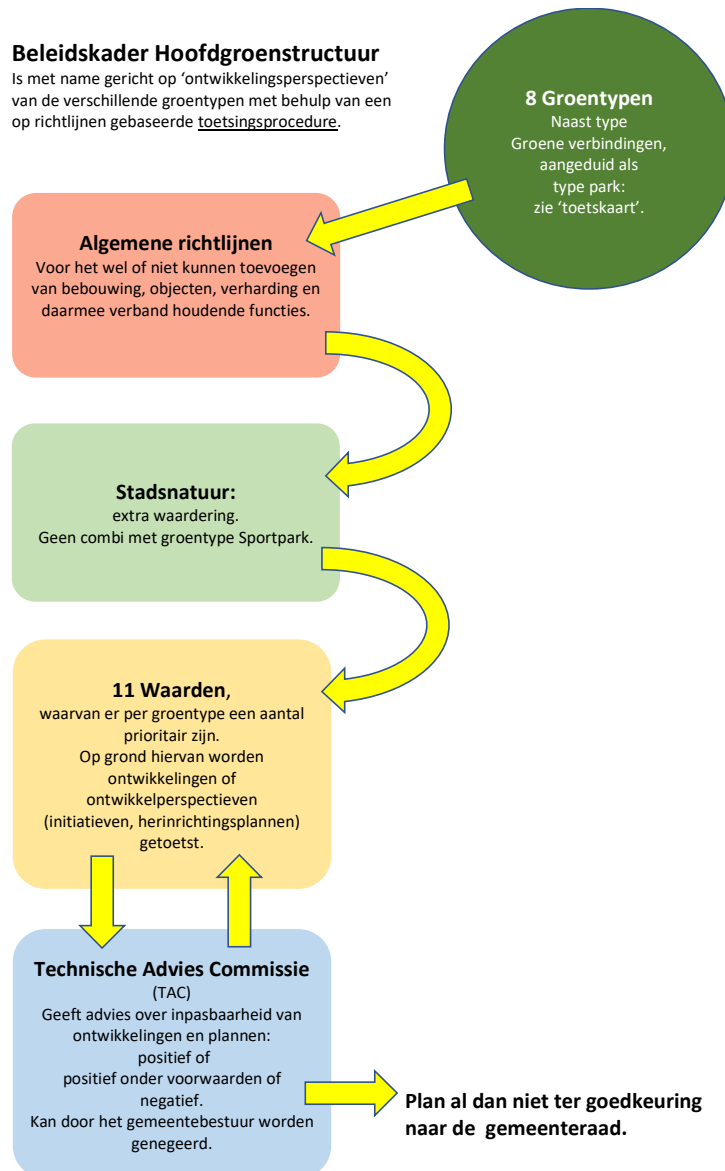
¹⁵ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 47 en verder

van de vorige aanduiding 'Ruigte/struinnatuur', zeker voor het deel dat niet ook is aangegeven als 'Stadsnatuur'.

In onze zienswijze op de Omgevingsvisie 2050 'Omgevingsvisie Diemerpark 2100 hebben we daar al voor gewaarschuwd: *"In de Omgevingsvisie staat: "In tegenstelling tot in de vigerende Structuurvisie maakt het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur geen deel uit van de omgevingsvisie. Dit wordt richting omgevingsplan uitgewerkt." Hier zijn wij het fundamenteel niet mee eens. In gebieden die behoren tot de hoofdgroenstructuur kunnen allerlei uiteenlopende activiteiten en ontwikkelingen plaatsvinden, van windmolens tot ecologische verbindingen. Juist de diversificatie van de hoofdgroenstructuur in groentypen voorkomt dat niet alles overall gerealiseerd kan worden. Beleidsintenties voor groentypen horen daarom in een (Omgevings-)visie thuis. Het verschuiven van 'het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur' naar het Omgevingsplan leidt al gauw tot ad-hoc ontwikkelingen, verrommeling, onduidelijkheid en gebrek aan rechtsbescherming."*¹⁶

Dit houdt het legitimeren van willekeur in.

Het doornemen van het rapport zou makkelijker gemaakt kunnen worden door de 'werking' van het Beleidskader Hoofdgroenstructuur schematisch weer te geven. Daardoor worden de hoofdstukken wat begrijpelijker, qua opeenvolging en qua inhoud. (zie onderstaand voorstel schema 'Werking' Beleidskader Hoofdgroenstructuur).

Schema 'Werking' Beleidskader Hoofdgroenstructuur.

¹⁶ Omgevingsvisie Diemerpark 2100, Vrienden van het Diemerpark, 01-03-2021, pag. 27

Richtlijnen groentypen: teveel ontwikkeling, te weinig bescherming

De richtlijnen voor 'groentypen'¹⁷ worden beschreven in een aantal paragrafen: kenschets, waardenontwikkeling, overige waarden, mate van bebouwing en verharding, inpasbare voorzieningen en beheerwijze.

De beschrijvingen zijn in het algemeen niet erg concreet en laten (te) veel ruimte voor interpretatie en uitzonderingen over. Er is een onbalans tussen algemene en gedetailleerde beschrijvingen of toelichtingen. De nadruk ligt sterk op ontwikkelingen en wat er mogelijk is qua toevoegingen, uitbreidingen en recreatieve voorzieningen en te weinig op beschermende en beperkende maatregelen.

2. Opmerkingen per pagina

Pag. 3 Voorwoord

De wethouder Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid merkt op: *“De Amsterdamse Ecologische Structuur - nu nog onderdeel van de Ecologische Visie 2012 - is er als ‘Stadsnatuur’ integraal in opgenomen.”* Dit is niet waar. Dit lichten we in het derde deel van deze zienswijze toe.

Pag. 4, 5, Samenvatting

Hierin staan veel algemene opmerkingen, zoals *“we investeren in kwaliteit”*. Dit klinkt mooi, maar zegt helemaal niks omdat 'kwaliteit' alle betekenissen kan hebben.

De definitie van 'Hoofdgroenstructuur' is niet duidelijk aangegeven. Recreatieve voorzieningen worden erg benadrukt, niet het 'groen' en de natuur. De ontwikkeling van een recreatief programma wordt benadrukt niet de bescherming van ecologische verbindingen, natuur en 'groen'gebieden op zich.

Op pag. 5 staat: *“Stadsgroen is namelijk niet alleen belangrijk voor allerlei ‘functies’ in de stad, zoals sport, natuureducatie, voedselproductie en recreatie, maar heeft ook waarden van zichzelf.”* Dat in deze opsomming 'sport' als eerste wordt genoemd, lijkt symptomatisch voor de visie van waaruit de Hoofdgroenstructuur wordt beschouwd.

Het Bekeidskader geldt voor 10 jaar en wordt periodiek geactualiseerd.

Wat is dan de duurzame garantie voor het behoud en de bescherming van de 'groen'- en natuurgebieden?

Pag. 9, Inleiding

Ook hier wordt weer de nadruk gelegd op ontwikkeling. In de definitie van de Hoofdgroenstructuur wordt met zoveel woorden aangegeven dat het *“om de minimale benodigde hoeveelheid stedelijk groen gaat (incl. waterstructuren)”*. Deze omschrijving geeft weinig vertrouwen als het gaat om bescherming.

Pag. 10, 15

Op pag. 10 staat: *“De kunst en opgave is (...) om de druk op het groen zo te benutten dat de noodzakelijke investeringen het groen ten goede komen en de waarden van het groen verbreed worden. Dit betekent dat niet alles kan in het groen van de Hoofdgroenstructuur en dat wat wél kan zorgvuldig ingepast wordt.”* Er wordt benadrukt dat bebouwing en verharding onderdeel uitmaken van de Hoofdgroenstructuur. Initiatieven die de verschillende waarden van het 'groen' verhogen worden gestimuleerd. Er worden echter geen concrete beschermingsmaatregelen genoemd. Het is veel te vrijblijvend om van degelijke bescherming van natuurwaarden te spreken. Op pag. 15 staat: *“Daarom werken we aan een Hoofdgroenstructuur die enerzijds robuust is en anderzijds kan groeien en meebewegen als de stad met al haar bewoners, flora en fauna, daarom vraagt.”* Hierin zit een innerlijke contradictie. Dat roept weinig vertrouwen op t.a.v. de bescherming van de 'groene' waarden.

¹⁷ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 50 en verder

Pag. 17, Hoe werkt het?

Wederom wordt benadrukt dat er veel wensen zijn te combineren bij initiatieven en plannen die binnen de Hoofdgroenstructuur vallen. En er wordt ook weer aangegeven dat bebouwing, verharding/routes onderdeel uit kunnen maken van de Hoofdgroenstructuur en dat er ruimte is voor verbetering en vernieuwing.

Is dat nu een kader voor bescherming en behoud van de structurele 'groen'- en natuurgebieden? Dit verwijst meer naar het 'consumeren' en beschadigen van onvervangbare 'groen'gebieden.

Pag. 23, Strategische keuzes en opgaven

Het gaat hier ook weer om ontwikkelingen, niet om bescherming en versterking. Er zijn spelregels opgesteld om het beleid 'werkbaar te maken'. Daarmee moeten de opgaven op een praktische wijze kunnen worden voorbereid en uitgevoerd. Hier is de bescherming en het behoud wel erg ver naar de achtergrond verdwenen.

Pag. 24, 25, Optimaliseren van de bestaande Hoofdgroenstructuur

Er worden allemaal recreatieve en gebruiksfuncties genoemd, geen 'groene' en ecologische of natuurfuncties. Als initiatieven en plannen in die richting steeds weer benadrukt worden, dan ligt de conclusie voor de hand dat men zich richt op de recreatieve waarden en minder op de 'groene'- of natuurwaarden.

De kaart 'Groen-blauw raamwerk' uit de Omgevingsvisie¹⁸ is lastig leesbaar, vooral omdat er geen duidelijke hiërarchie in de Hoofdgroenstructuur afleesbaar is. Alles is even belangrijk. Landschapspark wordt omschreven als: *"Een samenhangend ensemble van parken en landschap, bestaande uit landbouwgrond, ruigtegebieden, recreatiegebieden en sportlandschappen, verbonden door recreatieve routes."*¹⁹ Daar blijkt ook weer ingezet te worden op mogelijkheden voor routes en recreatieve voorzieningen. Bescherming, veilig stellen en behoud krijgen nauwelijks enige aandacht.

Pag. 26, 27, Openbaarder en toegankelijker

In paragraaf 3.3 staat: *"(...) Daarbij doen we geen concessies aan de omvang en de kwaliteit van de Hoofdgroenstructuur."*²⁰ Het is niet duidelijk wat verstaan wordt onder *"de kwaliteit van de Hoofdgroenstructuur"*? Bijvoorbeeld: het vervangen van natuurgras op een sportveld door kunstgras betekent enerzijds vergroting van de mogelijkheden om het sportveld te gebruiken, maar anderzijds verlies aan foerageergebied voor dieren, waardoor de natuurwaarde (met mogelijke gevolgen voor de biodiversiteit) afneemt.

Neemt de kwaliteit voor de Hoofdgroenstructuur in dit geval toe of af?

Is er misschien een hiërarchie in de groentypen aan te brengen, bijvoorbeeld van geen belang voor de natuurwaarden (groentype 'Sportpark' met kunstgras sportvelden) naar groot belang voor de natuurwaarden (groentype 'Natuurpark')?

*"Een aantal typen parken zullen de komende jaren, gestimuleerd door de groei van de stad, stapsgewijs een transformatie doormaken. Sportparken, begraafplaatsen (gedenkparken), volkstuintuinen en schoolwerktuinen zullen in de eerste plaats hun oorspronkelijke rol blijven vervullen, maar tevens hun deuren openstellen voor bezoekers op zoek naar rust, ontspanning of een aantrekkelijke wandeling of fietstocht via de extra groene routes door de stad. In het geval van sport- en volkstuintuinen gaat het tevens om ruimtelijke aanpassingen, zodat meer mensen er van kunnen genieten en gebruik kunnen maken van de voorzieningen (...)"*²¹

Ook hier komt het beleidsvoornemen naar voren om de (bijzondere) 'groene' gebieden open te stellen, er doorgaande (fiets-)routes door te leggen en er andere ruimtelijke claims op te leggen. Vaak houdt dat

¹⁸ Bron: Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 88

¹⁹ Bron: Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 89

²⁰ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 27

²¹ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 26

onomkeerbare maatregelen in die grote schade kunnen berokkenen aan de kwaliteit en identiteit van dergelijke 'groene' gebieden. Daarmee ontstaat een recreatieve ruimtelijke uniformiteit die de bijzondere en onderscheidbare kwaliteit van 'groene' gebieden voor een groot deel teniet doet.

Hetzelfde blijkt ook te gelden voor de zogenoemde 'landschapsparken': *"Ook in de gebieden die we gedefinieerd hebben als landschapsparken speelt de openbare toegankelijkheid een grote rol. De mate waarin delen van deze gebieden die nu ontoegankelijk zijn voor recreanten op passende wijze meer openbaar kunnen worden gemaakt bepaalt uiteindelijk of en zo ja in welke mate er recreatief (mede)gebruik mogelijk is."*²²

Niet de bescherming van 'groene-' en natuurgebieden wordt voorop gesteld, maar de mogelijkheden om allerlei voorzieningen aan en in deze kwetsbare gebieden toe te voegen.

Pag. 28

Voor landschapsparken wordt als belangrijk voor de samenhangende (wat is dit?) ontwikkeling van het landschapspark o.a. genoemd: *"Gevoel van nabijheid van de stad (...)"*. Op pag. 56 staat als kenschets van het groentype 'Natuurpark': *"(...) landschap met een gevoel van afstand tot de stad."* In het Beleidskader overlappen landschapsparken en natuurparken soms met elkaar. Dat roept de vraag op: wat wil men nu eigenlijk?

Pag. 30, 31, 32 Sporten in een groene omgeving / sportlandschappen

*"Sport en groen zijn nauw met elkaar verbonden. Veel sportbeoefening vindt van oudsher plaats in de buitenlucht en weer een groot deel daarvan op sportparken, die meestal gelegen zijn in de Hoofdgroenstructuur. Sportparken horen dus nadrukkelijk bij de Hoofdgroenstructuur, maar ze brengen voor een groene functie wel relatief veel verharding en objecten (parkeren, paden, hekken, masten) en bebouwing (clubhuizen) met zich mee. Verder bestaan ze voor een belangrijk deel uit kunstgrasvelden en vragen ze om een bepaalde schaalgrootte en maatvoering. Daarom passen ze niet op alle plekken in de Hoofdgroenstructuur en is er een apart groentype voor benoemd."*²³

Met deze toelichting wordt het aangeven van een apart groentype 'Sportpark' gelegitimeerd.

Bij de vanzelfsprekendheid dat 'Sportparken' nadrukkelijk bij de hoofdgroenstructuur horen kan een groot vraagteken worden gezet. Er wordt gerefereerd aan iets dat *"van oudsher"* plaatsvindt, het verleden dus. In het verleden waren er geen sportterreinen met kunstgras waarop amateurcompetitiesportwedstrijden werden gespeeld. Het tegenwoordige gebruik van veel sportterreinen heeft voor het overgrote deel niets met 'groen' te maken (tenzij plastic ook onder 'groen' wordt verstaan). Daardoor kan de aanleg of uitbreiding van sportterreinen tot grote aantastingen van natuurwaarden leiden. Sportterreinen lenen zich qua voorwaarden veel beter voor het opnemen op bedrijfsterreinen.

Over vier locaties (Bijlmerweide, Centraal Park Gaasperdam, Sportpark Kop Amstelscheg, Oeverlanden/Nieuwe Meer) wordt de TAC niet gemachtigd is om te toetsen op de vraag *"of sport kan worden ingepast, maar wel op de vraag 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving.)"*²⁴ Bescherming van deze gebieden tegen de nadelige gevolgen van de komst van sportvoorzieningen door een potentieel negatief advies van de TAC, wordt daarmee geblokkeerd. Dit lijkt ons strijdig met de uitspraak dat initiatieven in de Hoofdgroenstructuur aan de TAC dienen voorgelegd te worden.

Hetzelfde geldt voor de sportterreinen in de Kadoelen en het Diemerpark: *"Uitzondering daarop (de driestappen-toetsing door de TAC –red.) vormen het gewijzigde beschermingsregime binnen de Hoofdgroenstructuur voor de sportparken Kadoelen en Diemerpark, vanuit de vergevorderde bestuurlijke wens om hier optimalisatie te combineren met uitbreiding van de sportparken."* Het uitsluiten van een paar sportterreinen (Kadoelen en Diemerpark) in het Beleidskader is opvallend. Men zou er toch vanuit mogen dat de plannen voor die sportterreinen juist zullen gaan voldoen aan de richtlijnen die in het nieuwe Beleidskader aangegeven zijn. Wat betreft het Diemerpark, waar nu zes sportvelden liggen, weten we zeker

²² Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 27

²³ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 30

²⁴ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 31

dat door uitbreiding van het sportterrein niet voldaan wordt aan de toelichting op pag. 32: *“Daar waar sportvelden nodig zijn om bij te dragen aan de stadsbrede sportopgave zijn ze slechts toegestaan mits de complexen kleinschalig van opzet zijn (maximaal drie hockey- of voetbalvelden), open van karakter en optimaal duurzaam en landschappelijk ingepast.”*

*“Paden en parkeren zijn - voor zover noodzakelijk - grotendeels onverhard of in half-verharding uitgevoerd.”*²⁵

In de praktijk blijkt dat half-verharding wel degelijk als “verharding” kan worden aangemerkt, zeker als het parkeerterreinen betreft, omdat de ondergrond vaak volledig wordt dichtgereden.

Pag. 37 t/m 39, Richtlijnen

Begonnen wordt met wat inpasbaar is in de Hoofdgroenstructuur. Men zou in de eerste plaats de richtlijnen of maatregelen verwachten die het beschermen, het veilig stellen en het zo mogelijk versterken van de Hoofdgroenstructuur bewerkstelligen.

Op pag. 37 onder het kopje ‘Niet inpasbaar’ staat o.a. *“Niet aan groen gerelateerde vrijetijdsvoorzieningen.”*

Sportvoorzieningen worden naar onze mening onterecht beschouwd als aan ‘groen’ gerelateerde vrijetijdsvoorzieningen, want die kunnen in principe overal aanwezig zijn.

Pag. 42, 43, Stadsnatuur

In de Hoofdgroenstructuur kunnen bepaalde gebieden worden aangemerkt als Stadsnatuur. Daarmee vormt het een combinatie met een van de acht groentypen.

Er wordt opgemerkt dat ‘Stadsnatuur’ en groentype ‘Sportpark’ niet gecombineerd kunnen worden. Ook is parkeren in een ‘Stadsnatuur-gebied’ niet toegestaan.

Dat blijkt in de praktijk geen probleem te zijn, omdat het groentype ‘Sportpark’ kennelijk gewoon als enclave in een natuurpark kan worden gelegd: zie het Diemerpark. In het door het groentype ‘Natuurpark’ omgeven groentype ‘Sportpark’ in het Diemerpark worden op dit moment allerlei voorzieningen bedacht die niet zijn toegestaan in het groentype ‘Natuurpark’ (zie Toetskaart). Dat gaat uiteraard ten koste van de natuur- en ecologische waarden.

Pag. 47, Richtlijnen per groentype

De toelichting over de richtlijnen van de groentypen begint met: *“De Hoofdgroenstructuur omvat acht groentypen, met elk hun eigen ontwikkelperspectief en criteria om initiatieven en planvorming aan te toetsen op inpasbaarheid.”*²⁶

Wat opvalt is dat de mogelijkheden voor ontwikkelingen voorop staan en niet het beschermen, het veilig stellen en het versterken van de onderdelen van de Hoofdgroenstructuur waarin de natuurwaarden van het grootste belang zijn. Men kiest kennelijk voor een ‘dynamische’ benadering. Dat brengt risico’s met zich mee, omdat natuur en ecologische waarden het vooral van duurzame instandhouding met een lage dynamiek moeten hebben, waarbij ingrijpende veranderingen al gauw tot schade en verlies van waarden leiden.

Pag. 51, Verbijzonderingen (Zwembadterrein)

Een zwembadterrein is een sportterrein of een soort ‘sportpark’. Op de Toetskaart zijn zwembadterreinen niet onderscheidbaar aangegeven binnen het groentype ‘Stadspark’ (bijvoorbeeld het Flevobad in het Flevopark). Het gaat hier wel om een afgesloten terrein dat niet vrij betreedbaar is. Verder voldoet een dergelijk terrein voor een groot deel aan de eisen en voorwaarden die ook voor het groentype ‘Sportpark’ gelden, qua bereikbaarheid, gebruiksintensiteit e.d.. Er is ook geen sprake van enige uitwisseling met het stadspark.

*“Om ruimte te bieden aan toename van zwembadcapaciteit in de stad is op de locaties De Mirandabad en Flevoparkbad uitbreiding van zwembaden mogelijk. Dat zal niet alleen lukken binnen bestaande verharding. Uitbreiding is dus ook buiten bestaande verharding mogelijk met een zo goed mogelijke groene inpassing.”*²⁷

²⁵ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 32

²⁶ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 47

Dit is geen richtlijn, maar een voldongen feit. Het houdt wederom een vrijbrief in voor aantasting van natuurwaarden.

Pag. 56 t/m 59, Natuurpark (Waardenontwikkeling)

Het is vreemd dat de 'waardenontwikkeling' van een groentype begint met initiatieven en herinrichtingvoorstellen. Iets wat volgens ons op de laatste plaats komt, wordt als eerste mogelijkheid genoemd. Daar gaat een verkeerde intentie van uit. Het streven naar behoud en versterken van natuurwaarden is als kerndoel al een hele opgave.

“Er is ruimte voor onverharde struinroutes en ruiterspaden. Boomkruinpaden zijn locatieafhankelijk inpasbaar. Toepassing van (half)verharding dient beperkt te blijven en is slechts mogelijk bij voldoende maat van de Stadsnatuur.”²⁸

Aanpassingsvoorstel tekst: “Er is ruimte voor onverharde struinroutes. Ruiterspaden en boomkruinpaden zijn locatieafhankelijk inpasbaar.”

Inpasbare voorzieningen

- *“Deze gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of met andersoortige groentypen (volkstuinten, sportparken, parken e.d.).”²⁹*

Deze richtlijn onderschrijven wij van harte.

Dit was overigens ook al een beleidsintentie voor het groentype ‘Ruigtegebied/struinnatuur’ in de Structuurvisie. Gezien de nauwelijks beargumenteerde plan om het sportterrein in het Diemerpark te vergroten, hebben wij er geen enkel vertrouwen in dat deze richtlijn in het Beleidskader garantie biedt tegen ongewenste ontwikkelingen.

- *“Autoparkeren is in de meeste gevallen niet toegestaan (enigszins afhankelijk van de ligging). Fietsparkeren in beperkte mate nabij de entrees.”³⁰*

Waarom 'in de meeste gevallen'? Dat moet zijn: “Autoparkeren is niet toegestaan.”

Is dit een richtlijn die voorsorteert op het plan om het aantal parkeerplaatsen in het Diemerpark te verdubbelen?

Ontbreekt op pag. 59 bewust een kopje ‘Niet-inpasbare voorzieningen’?

Pag. 60 t/m 63, Sportpark

Er wordt niets gezegd over bereikbaarheid (auto en OV), noodzakelijke parkeerbehoeften en het voorkomen van overlast (locatievoorwaarden). Er staat niets over de benodigde schaalgrootte om een sportvereniging financieel en organisatorisch te kunnen laten functioneren (exploitatie-omvang). Ook ruimte vragende beheersmaatregelen zijn niet in de beschouwing en beschrijving meegenomen (bijvoorbeeld regelmatige vervanging van de kunstgrasvelden die gepaard gaan met zware verkeersbewegingen).

Het valt op dat de omschrijving bij dit 'groentype' erg lang is (en de 'Beheerwijze' kort).

Er worden diverse punten naar voren gebracht die de nodige vraagtekens oproepen. We geven enkele citaten uit het Beleidskader weer.

“Als het Stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt natuur als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden (gezondheidswaarden en recreatieve waarden). Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.”³¹

Hoe is dit te rijmen met de stelling op pag. 42: *“(…) de aanduiding Stadsnatuur wordt niet gecombineerd met het groentype sportpark (met uitzondering van golfterreinen), vanwege de potentiële conflicterende waarden/belangen”?*

²⁷ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 51

²⁸ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 58

²⁹ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 58 - 59

³⁰ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 59

³¹ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 61 - 62

Onder het kopje 'Overige waarden' staat: *"Sportparken zijn hoogwaardig landschappelijk vormgegeven. Het groen dient vooral ter verbinding en verfraaiing en draagt op die manier bij aan de beleving."*³²

Mooie richtlijn. Helaas voldoen heel veel sportterreinen helemaal niet aan die landschappelijke inpassing en beleving. Een vorm van wensdenken. *"De beleving van sportparken is groter als deze zichtbaar zijn vanaf aangrenzende openbare ruimte/wegen/paden."* Wordt dit beschouwd als positief of negatief, als we het hebben over de 'kwaliteit van de Hoofdgroenstructuur'?

*"Verharding voor van sportbeoefening (dus ook kunstgras en gravel) worden niet als verharding meegeteld."*³³ Verharding is dus geen verharding als dit in gebied met groentype 'Sportpark' ligt. Dit is voor gewone mensen niet te begrijpen.

*"Bij overschrijding van het verhardings-/bebouwingspercentage ligt er de opgave om te onderzoeken of alle aanwezige bebouwing en verharding optimaal benut en noodzakelijk is en welke mogelijkheden er zijn om verharding te vergroenen of om te zetten naar half-verharding."*³⁴

'Onderzoeken' is zeer vrijblijvend.

*"Op de groene sportparken zijn overdekte voorzieningen alleen inpasbaar als ze het groene karakter van het sportpark niet aantasten."*³⁵

Er zou beschreven moeten zijn wat wordt verstaan onder "het groene karakter". Zo wisselen algemene en gedetailleerde beschrijvingen elkaar bij de toelichtingen regelmatig af, waardoor er een soort onbalans in de toelichting of richtlijn ontstaat.

Het lijkt erop dat er naar bepaalde plannen wordt toegeschreven.

Beheerwijze (een korte beschrijving)

Juist het beheer van een sportterrein is zeer intensief. Waar men een uitgebreide toelichting verwacht is de beschrijving plotseling heel kort en algemeen. Essentiële of kenmerkende onderdelen van het beheer worden niet toegelicht en er worden geen richtlijnen aan gekoppeld.

Pag. 64 t/m 67, Tuinpark

Tuinparken hebben in het algemeen een semi-openbaar karakter. De kavelindeling en de interne structuren, zoals ontsluiting, water en beplantingssingels, dragen in hoge bij aan de identiteit, sfeer en herkenbaarheid van deze 'groene' gebieden. Die kunnen zelfs van cultuurhistorische betekenis zijn en specifieke en aanvullende waarden vertegenwoordigen in natuurlijke en ecologische zin.

Wat is de positie van de tuinverenigingen? Dit is een vraag die naar voren komt bij het voornemen om de tuinparken 'open te breken' voor o.a. openbare (fiets-)routes. Zie ook de richtlijnen hieronder:

*"Tuinparken vertegenwoordigen een hoge sociale waarde. Initiatieven die gericht zijn op een toename van het aantal en de diversiteit van bezoekers en gebruikers uit de buurt en/of stad worden aangemoedigd."*³⁶

en

"Het verhogen van de toegankelijkheid is met name urgent bij de centraal gelegen tuinparken met een sterke toename van het aantal inwoners in de nabije omgeving. De sociale waarde neemt toe als er meer ruimte komt voor diverse tuinen gericht op collectiever gebruik door maatschappelijke partijen en buurtbewoners (deeltuinen, kleine tuinen, pluktuinen, maatschappelijke tuinen)."

Bij deze richtlijnen kunnen vraagtekens worden gezet. Het komt over als een inbreuk op het (sociaal) functioneren van tuinparken. Alsof deze gebieden onder een zekere dwang open gesteld moeten worden. Dat is meer iets tussen de volkstuinvereniging en de omwonenden. De semi-openbaarheid van tuinparken is een kwaliteit op zich.

Het valt op dat in de richtlijn voor tuinparken het werkwoord 'moet' wordt gehanteerd: *"Het tuinpark moet mede een publieksfunctie vervullen, bijvoorbeeld door middel van een voorlichtingscentrum of kleine markt in de (nieuw te ontwikkelen) entreezone."* Hoe wil men dat afdwingen?

³² Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 62

³³ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 62

³⁴ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 63

³⁵ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 63

³⁶ Bron: concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, pag. 65

Pag. 71, Gedenkpark (Beheerwijze)

Bij het beheer van gedenkparken speelt het in stand houden van de monumentale en culturele waarden een belangrijke rol. Het is zinvol om dat met zoveel woorden te noemen bij de beheerwijze.

Pag. 74 t/m 75, Landschap

Er worden veel “*inpasbare voorzieningen*” genoemd. Over honden uitlaat- en/of losloopgebieden wordt niets gezegd, terwijl deze gebieden daar veel voor gebruikt worden. Moet daar niet iets over vermeld worden in verband met voorzieningen die daar bij horen?

Pag. 78, 79, Groene Verbindingen (Inpasbare voorzieningen)

- *“Bij voldoende maat (minimaal 25 meter) is er ruimte voor wandel- en fietspaden, steigers langs het water, voorzieningen voor sport en spel.*
- *Bij voldoende maat (minimaal 15 meter) is er ruimte voor voorzieningen zoals moestuinen, een fitnessparcours, speeltoestellen en andere sport- en speelaanleidingen. Ecologische voorzieningen in de vorm van bijvoorbeeld eco-passages zijn toegestaan om ecologische knelpunten weg te nemen. De inpasbaarheid van steigers en voorzieningen gericht op waterrecreatie zijn maatwerk per locatie.”*

Hoe verhoudt het ene punt zich met het andere punt? Dit is verwarrend. 15m is voor een ‘groene’ verbinding smal. Naast wandel- en/of fietspaden, ‘groen’, bermen en eventueel oevers is er geen echte ruimte voor moestuinen e.d. Dit moet veel beter omschreven worden en waarschijnlijk ook terughoudender.

“Beheerwijze

Het beheer heeft een extensief karakter (beheer), en is met name gericht op het verhogen van de natuurwaarde en belevingswaarde.”

Het is nog maar de vraag of het beheer een extensief karakter heeft. Dat hangt van de situatie en de inrichting af. Op bepaalde plaatsen kan het beheer best intensief zijn.

Pag. 80, 81, Bijlage 1, Sport, spel en bewegen

In de bijlage worden zwembadterreinen en sportterreinen in één adem genoemd. Eerder (zie opmerking bij pag. 51) merkten we al op dat we het vreemd vinden dat zwembadterreinen niet tot hetzelfde groentype worden gerekend als sportterreinen.

3. Over het Diemerpark in het bijzonder

Inleiding

In dit deel van de zienswijze gaan we achtereenvolgens in op ‘Stadsnatuur’ en de drie groentypen ‘Natuurpark’, ‘Groene verbindingen’ en ‘Sportpark’ in het Diemerpark.

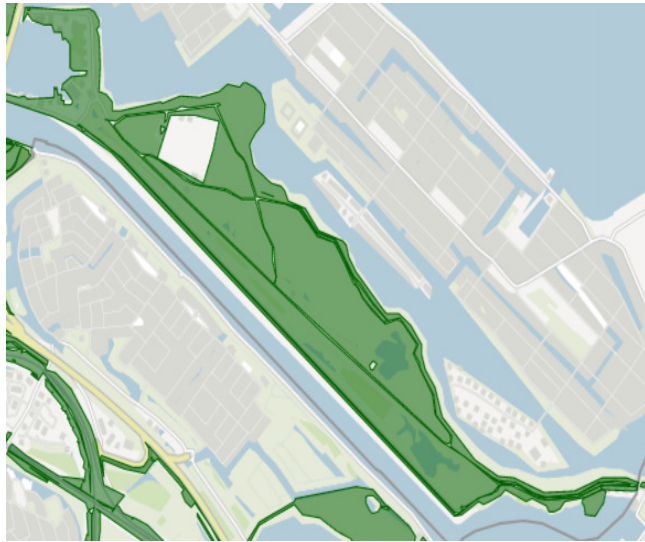
Stadsnatuur

Op pag. 5, in de Samenvatting van het Beleidskader staat: *“De Amsterdamse ecologische structuur is geactualiseerd en opgenomen in de Hoofdgroenstructuur onder de naam ‘Stadsnatuur’.”*

In het Voorwoord van het Beleidskader zegt de wethouder Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid: *“De Amsterdamse Ecologische Structuur - nu nog onderdeel van de Ecologische Visie 2012 - is er als ‘Stadsnatuur’ integraal in opgenomen.”*

Dit is niet waar.

Dit tonen we aan in de onderstaande twee afbeeldingen van het Diemerpark. De bovenste afbeelding toont de Amsterdamse Ecologische Structuur in het Diemerpark op de Toetskaart van de Structuurvisie Amsterdam 2040, de onderste afbeelding toont het gebied dat aangemerkt is als ‘Stadsnatuur’ op de Toetskaart in het Beleidskader.

 = Ecologische structuur op de Toetskaart Structuurvisie in het Diemerpark ³⁷

 = Stadsnatuur op de Toetskaart concept Beleidskader in het Diemerpark ³⁸

Te zien is dat de 'Stadsnatuur' in het Beleidskader aanzienlijk kleiner is dan de Ecologische structuur in de Structuurvisie. De volgende afbeeldingen, met een luchtfoto als ondergrond, tonen dat wellicht nog duidelijker.

De rode lijn geeft de grens weer tussen de Ecologische- en de niet-Ecologische structuur op de Toetskaart Structuurvisie. ³⁹

Binnen het vierkant liggen sportvelden. Die hebben geen waarde voor de ecologie.

³⁷ Bron: Ecologische passages en structuur <https://maps.amsterdam.nl/ecopassages/>

³⁸ Bron: Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur – Toetskaart <https://maps.amsterdam.nl/hgs2021/>

³⁹ Bron: Ecologische passages en structuur <https://maps.amsterdam.nl/ecopassages/>

Op deze afbeelding zien we dat de uitsparing in de Ecologische structuur niet groot genoeg is om het huidige sportterrein te kunnen 'huisvesten'. Het parkeerterrein ligt voor het grootste deel daarbuiten, dus in de Ecologische structuur.

*De rode lijn geeft de grens weer tussen 'Stadsnatuur' en niet-'Stadsnatuur' op de Toetskaart Beleidskader*⁴⁰

De uitspraak van de wethouder dat De Amsterdamse Ecologische Structuur *integraal* in het Beleidskader als 'Stadsnatuur' is opgenomen, klopt dus niet.

In het Diemerpark is lang niet de gehele bestaande Ecologische structuur opgenomen als 'Stadsnatuur'. Daarover staat niets in de tekst van het Beleidskader. In de Samenvatting, op pag. 5, staat wel: "*De Amsterdamse ecologische structuur is geactualiseerd en opgenomen in de Hoofdgroenstructuur onder de naam 'Stadsnatuur'. Hiermee wordt de ecologische structuur beter beschermd.*"

Waarom staat er alleen de vage term: 'geactualiseerd' en staat nergens wat dat inhoudt?

De ecologische structuur in het Diemerpark wordt niet "*beter beschermd*" door die sterk in te krimpen. Gezien het grote belang van het Diemerpark voor de biodiversiteit dient de grootte van ecologische structuur in het Diemerpark ten minste behouden te blijven, en het liefst nog uitgebreid te worden.

Groentype 'Natuurpark'

'Pompgebouw'

In het Diemerpark is een 'pompgebouw' (ook wel 'waterzuiveringsgebouw' genoemd) van 600 m² en een daarbij behorend parkeerterrein aanwezig.

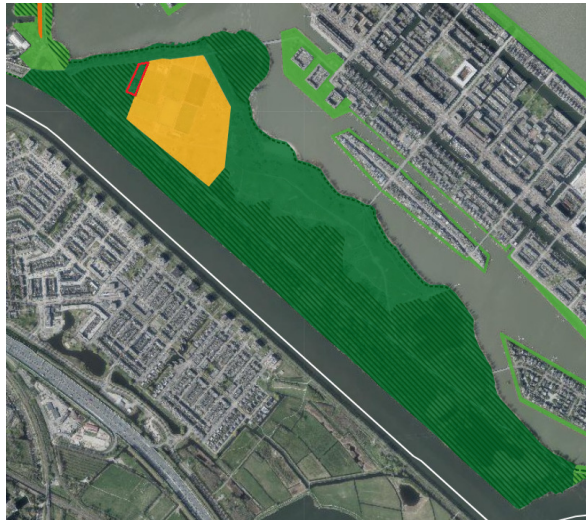

'Pompgebouw' in het Diemerpark

⁴⁰ Bron: Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur – Toetskaart <https://maps.amsterdam.nl/hgs2021/>

De aanwezigheid van dit ‘pompegebouw-complex’ houdt verband met het beheer van de vervuilde ondergrond van dit deel van het Diemerpark.

Op de Toetskaart is dit weergegeven alsof het deel uitmaakt van het groentype ‘Natuurpark’.

Groentype ‘Natuurpark’ in het Diemerpark.

In het met een rode kleur aangegeven gebied is het pompegebouw en bijbehorend parkeerterrein aangegeven.

Waarom wordt het pompegebouw-complex gezien als onderdeel van het natuurpark? Het heeft niets met ‘natuur’ te maken. Met evenveel (on)recht kan gezegd worden dat het onderdeel is van het groentype ‘Sportpark’.

Als het tot ‘Sportpark’ gerekend zou worden, zou het deel uitmaken van de maximaal 15% verharding die daarin mag plaatsvinden. Voor ‘Natuurpark’ geldt geen verhardingsnorm.

Met het toerekenen van het pompegebouw-complex aan het groentype ‘Natuurpark’ wordt de ondergeschikte status van ‘natuur’ ten opzichte van ‘sport’ zichtbaar, aangezien het pompegebouw-complex voor het sportterrein van ten minste evenveel belang is als het natuurpark.

Het pompegebouw-complex zou niet tot de Hoofdgroenstructuur gerekend mogen worden.

Bescherming ARK-zone en Batterij

In de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam(2010) stond de ARK-zone aangemerkt als groentype ‘Ruigtegebieden’, met als omschrijving: “Zeer waardevolle en kwetsbare natuurgebieden zijn ontoegankelijk.” ⁴¹

*Voorstel groentypen in en rondom het Diemerpark in de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040.⁴²
De ARK-zone heeft een ander groentype dan het gesaneerde deel van het Diemerpark.*

⁴¹ Bron: Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040, Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door het College van B&W op 26-01-2010, pag. 247

⁴² Bron: Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 245

In de Natuurwaardenkaart uit 2016 werd aan de *natuurwaarde*, *natuurlijkheid* en *biodiversiteit* in de ARK-zone en de Batterij een hogere score toegekend dan aan het gesaneerde deel van het Diemerpark. ⁴³

In de praktijk geldt als doelstelling voor de ARK-zone en de Batterij dat betreding door mensen (al dan niet in gezelschap van honden) in deze gebieden wordt ontmoedigd. Dat is van essentieel belang voor de bescherming van de grote ecologische waarden van beide gebieden.

De beschermingsmaatregel uit de Ontwerp Structuurvisie is echter niet vastgelegd in de Toetskaart in de definitieve Structuurvisie. De reden daarvoor is ons niet bekend. We beschouwen dit als een tekortkoming.

We pleiten ervoor een groentype of iets vergelijkbaars in het leven te roepen waarvoor geldt dat de gebieden met een zeer hoge ecologische waarden ontoegankelijk zijn voor betreding (onderhoudswerkzaamheden uitgezonderd).

In het Diemerpark zouden de ARK-zone en de Batterij dit groentype toegekend moeten krijgen.

Groentype 'Groene verbinding'

Het deel van de Diemerzeedijk ter hoogte van het tennispark op het Rieteland Oost, tussen de ARK-zone en de Diemerdammersluis (de gemeentegrens met Diemen) dat als een smalle strook, als ecologische en recreatieve verbinding naar de Diemervijfhoek functioneert, (Dit deel staat bekend als de 'Staat' van het Diemerpark) is niet als onderdeel van het groentype 'Natuurpark' aangegeven, terwijl dat zeer voor de hand ligt qua situatie en qua functies.

Wat is daarvoor de reden?

Groentype 'Sportpark'

De naam van het groentype 'Sportpark' is in het Beleidskader niet gewijzigd ten opzichte van de Structuurvisie.

Hieronder staan twee afbeeldingen van gebieden met het groentype 'Sportpark' in het Diemerpark. De bovenste afbeelding toont het gebied dat aangemerkt is als 'Sportpark' op de Toetskaart van de Structuurvisie Amsterdam 2040, de tweede afbeelding toont het gebied dat aangemerkt is als 'Sportpark' op de Toetskaart in het Beleidskader.

 = groentype 'Sportpark' op de Toetskaart Structuurvisie : oppervlakte: 46.839 m² (4,7 ha) ⁴⁴

⁴³ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016

⁴⁴ Bron: Hoofdgroenstructuur volgens de Structuurvisie + Adviezen inpasbaarheid initiatieven (TAC)

<https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/>

= groentype 'Sportpark' op de Toetskaart concept Beleidskader: oppervlakte: 116.101 m² (11,6 ha) ⁴⁵

In het concept Beleidskader wordt de vergroting van het groentype 'Sportpark' aldus gemotiveerd: *"Afgezien van de zes sportlandschappen zijn er nog meer gebieden waar voorzien wordt dat de sportopgave in de toekomst gaat knellen. Hier is vanuit het Hoofdgroenstructuurbeleid nog niet op geanticipeerd, zodat het drie-stappen-principe zorgvuldig gevolgd wordt.*

Uitzondering daarop vormen het gewijzigde beschermingsregime binnen de Hoofdgroenstructuur voor de sportparken Kadoelen en Diemerpark, vanuit de vergevorderde bestuurlijke wens om hier optimalisatie te combineren met uitbreiding van de sportparken." ⁴⁶

Het groentype 'Sportpark' zou dus vergroot moeten worden omdat er *"een vergevorderde bestuurlijke wens"* zou bestaan om het sportterrein uit te breiden.

Bestuurlijke wens en "vergaande besluitvorming"

We ontkennen niet dat er een *"bestuurlijke wens"* bestaat om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden.

Voor zover ons bekend heeft de gemeenteraad twee besluiten genomen waaruit dit blijkt:

(1) in de begroting voor 2019 stelde de gemeenteraad een voorbereidingsbudget beschikbaar voor de aanleg van vier extra sportvelden in het Diemerpark, ⁴⁷ en

(2) in januari 2019 stelde de gemeenteraad het Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020 – 2023 vast, waarin over het Diemerpark één zin staat: *"Uitbreiding van sportpark IJburg met vier sportvelden om wachtlijsten weg te werken."* ⁴⁸

In beide gevallen ging het besluit over een groot aantal dossiers, waarvan het Diemerpark slechts een klein onderdeel was, en zeker geen onderwerp was van een volwaardige bespreking in de gemeenteraad.

Met dat er een *"bestuurlijke wens"* bestaat zijn we het dus eens. Maar wat bedoeld wordt met dat die wens *"vergevorderd"* zou zijn, is ons niet duidelijk.

⁴⁵ Bron: Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur – Toetskaart <https://maps.amsterdam.nl/hgs2021/>

⁴⁶ Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur: pag. 31

⁴⁷ Bron: Begroting 2019 Gemeente Amsterdam, vastgesteld door de Gemeenteraad op 19-09-2018. Het beschikbaar stellen van het voorbereidingsbudget werd aldus gemotiveerd: *"Op sportpark IJburg hebben de hockey- en voetbalvereniging wachtlijsten met daarop vele honderden aspirant-leden. Omgerekend bedraagt het huidige tekort aan veldsport op IJburg 28.000 m², dat is gelijk aan twee hockey- en twee voetbalvelden. In de directe omgeving (IJburg 2e fase en Zeeburgereiland) zullen de komende jaren nog veel woningen worden gebouwd. Voor de aanleg van de vier extra velden zal het bestaande bestemmingsplan aangepast moeten worden. Dit proces is ambtelijk al in gang gezet. De uitwerking van het plan voor de kop van het Diemerpark, waar de velden deel van uitmaken, is in december 2018 gereed. Eind 2019 kan naar verwachting gestart worden met de aanleg van de velden."*

⁴⁸ Bron: Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020 – 2023, vastgesteld door de Gemeenteraad op 23-01-2019, pag. 31

In het kader van de ter inzage ligging van het concept Beleidsplan vond er op 18-01-2022 een online informatiebijeenkomst plaats. Daarin konden bewoners via de *chat* vragen stellen aan het gemeentebestuur.

Over het Diemerpark werden de volgende vragen gesteld:

- ▶ “Waarom wordt in het Diemerpark het groentype ‘Ruigtegebied/struinnatuur’/‘Natuurpark’ met bijna 7 ha ingekrompen ten gunste van het groentype ‘Sportpark’?”
- ▶ “Waarom is het beschermingsregime van het Diemerpark gewijzigd? Dit is nota bene het meest biodiverse park van heel Amsterdam?”

Deze vragen werden als volgt beantwoord:

“De bestuurlijke wens en vergaande besluitvorming om het sportpark uit te breiden met vier velden, gezien de sportbehoefte van IJburg I en de bestaande wachtlijsten, is in de door de raad vastgestelde Omgevingsvisie 2050 opgenomen in de kaartbeelden. Dit is in het beleidskader Hoofdgroenstructuur als dusdanig doorvertaald.”⁴⁹

Hier wordt dus niet alleen over de “bestuurlijke wens” gesproken, maar ook over “vergaande besluitvorming”.

Met deze bewoording wordt gezegd dat er over het Diemerpark nog meer besluitvorming heeft plaatsgevonden dan we hierboven noemden.

Dat klopt naar onze mening niet.

In de beantwoording van de vragen wordt verwezen naar “kaartbeelden” in de *Omgevingsvisie 2050*. De *Omgevingsvisie Amsterdam 2050* is een lijvig document (274 pagina’s) over tal van onderwerpen. Alleen door heel nauwkeurig te kijken, is op twee kaartbeelden (pag. 92 en 138) te zien dat het sportterrein in het Diemerpark een *mogelijk* iets groter gebied inneemt dan in werkelijkheid het geval is. Het woord “Diemerpark” komt niet in de tekst voor.

De vaststelling van de *Omgevingsvisie* door de gemeenteraad kan naar onze mening niet dienen als onderbouwing van de stelling dat er over het Diemerpark “vergaande besluitvorming” heeft plaatsgevonden om het sportterrein substantieel uit te breiden.

Als er inderdaad sprake zou zijn van “vergaande besluitvorming”: wanneer heeft die plaatsgevonden?

Welke visie op het Diemerpark ligt aan die besluitvorming ten grondslag? Welke parameters en overwegingen zijn daarbij betrokken? Welke onderzoeken zijn er gedaan, bijvoorbeeld ten aanzien van het effect op de biodiversiteit? Hoe denkt men de zeer problematische afwikkeling van het autoverkeer en parkeren ten behoeve van het vergrote sportterrein te regelen? Hoeveel extra parkeerplaatsen moeten er komen? Welke alternatieven zijn er overwogen? **Hoe is omgegaan met de negatieve TAC-adviezen van 29-01-2021 en 29-10-2021?**

Komt er een participatietraject en zo ja wanneer?

Over deze en dergelijke zaken zijn, in ieder geval door het bevoegd gezag, i.c. de gemeenteraad, ons inziens nog geen besluiten genomen.

Door de spreken over “vergaande besluitvorming” over het Diemerpark verspreidt het gemeentebestuur ons inziens foutieve, misleidende informatie. Dit vinden we zeer kwalijk. We hebben hierover een officiële klacht ingediend.

Gebleken is dat ambtenaren en bestuurders slecht bekend zijn met de achtergrond van de ontwikkeling van het sportterrein in het Diemerpark. Het leek ons daarom goed om daar in deze zienswijze informatie over te geven.

⁴⁹ Vragen en antwoorden concept-Beleidskader Hoofdgroenstructuur, Dit stuk kregen we op 03-02-2022 toegestuurd.

Geschiedenis van de sportvelden in het Diemerpark

De afgelopen jaren is ons gebleken dat er bij stedenbouwkundigen en het gemeentebestuur van Amsterdam weinig enthousiasme bestaat om bij de ontwikkeling van woonwijken voldoende sportvelden te realiseren. Voor de gemiddelde landschapsarchitect lijkt het ontwerpen van een sportcomplex met kunstgrashockeyvelden en/of -voetbalvelden weinig bevredigend. Sportvelden zijn in feite niet meer dan grote lappen plastic waarvan de maten voorgeschreven zijn door de sportbonden. Alleen aan een clubgebouw is voor een architect misschien nog enige eer te behalen.

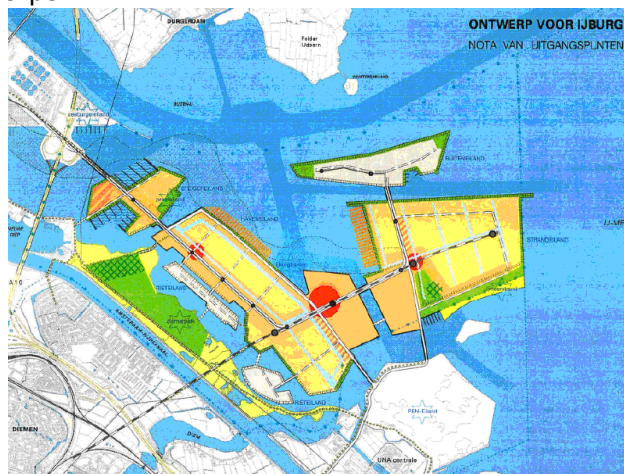
Sportvelden zijn relatief weinig financieel lucratief, liggen er het grootste deel van de tijd nutteloos bij en nemen veel ruimte in beslag. In literatuur hierover lezen we: *“In de ruimtelijke ordening is de sport vooral volgend en vaak een speelbal die naar de overhoeken en randen wordt getrapt, waar de grond goedkoop is.”*⁵⁰ en *“In een stedelijk gebied met een hoge waarde van het onroerend goed is het aantrekkelijker om woningen en andere accommodaties te realiseren.”*⁵¹

Op IJburg is dat niet anders. Naar aanleiding van een vraag van een bewoner tijdens een inspraakavond over het Diemerpark in 1999 stelde de woordvoerder van het gemeentebestuur: *“Voetbalvelden en hockeyvelden nemen veel ruimte in beslag. Deze worden daarom op relatief goedkope, bestaande grond gelegd.”*⁵²

Dit heeft in het Diemerpark uiteindelijk geleid tot een ruimtelijke ordening die niet overeenkomt met redelijke eisen die daaraan gesteld moeten worden.

Sportvelden voor IJburg

De Nota van Uitgangspunten voor IJburg, vastgesteld door de Gemeenteraad in 1996, toont dat IJburg als één autonome wijk is ontworpen:⁵³

Ontwerp voor IJburg: IJburg is één geheel.

Sportvelden voor de bewoners van IJburg zouden aangelegd worden in IJburg 1e fase (waarvan zes in het Diemerpark), IJburg 2e fase en op het Zeeburgereiland.

Dit werd in 2009 bevestigd in het Bestemmingsplan IJburg 2e fase: *“Het sportprogramma is overeenkomstig het stedelijke Sportaccommodatieplan (2006). Sport op het Middeneiland is apart bestemd omdat het hier om veldsport gaat en vastgelegd moest worden dat het areaal slechts zeer beperkt bebouwd mag worden. De keuze om kostbaar opgespoten land zo’n relatief extensieve invulling te geven kan op het eerste gezicht onlogisch lijken. Maar uit onderzoek is gebleken dat Amsterdammers vooral in hun deel van de stad (willen)*

⁵⁰ Bron: Artikel ‘Sport: speelbal voor ruimtelijke ordening’, Remco Hoekman en Hugo van der Poel in Rooilijn, tijdschrift voor wetenschap en beleid in de ruimtelijke ordening Rooilijn, uitgave van de Faculteit der Maatschappij en Gedragswetenschappen, Afdeling Geografie, Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies van de Universiteit van Amsterdam, jaargang 42/nr. 7/2009

⁵¹ Bron: Artikel ‘De waarde van sportvelden’, Frans Knol in Rooilijn, jaargang 42/nr. 7/2009

⁵² Bron: Verslag Inspraakavond Inrichtingsplan Diemerpark, 21-04-1999, pag. 3

⁵³ Bron: Ontwerp voor IJburg, Nota van Uitgangspunten, Projectbureau IJburg Amsterdam, mei 1996, pag. 98

sporten (...). Hoogstens zou het aangrenzende Amsterdam oost een alternatieve plek voor sportvelden zijn. De bestaande sportparken daar worden intensief gebruikt en er is geen ruimte voor uitbreiding. Veldsport voor IJburg is daarom verdeeld over drie locaties: het Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Middeneiland.”⁵⁴

Het hier genoemde ‘Middeneiland’ is de oude benaming van het Strandeiland.

Het was aanvankelijk de bedoeling om de zes sportvelden in het Diemerpark langs het Dick Hilleniuspad aan te leggen:

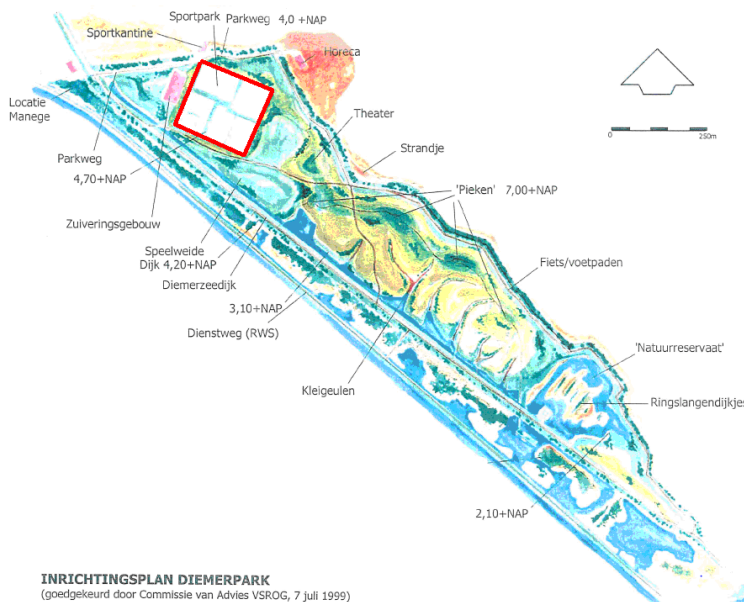
*Situering van de sportvelden in de Ontwerprapportage Diemerpark (1995): langs het Dick Hilleniuspad. rood = sportvelden, geel = recreatiezone, groen = speelweide.*⁵⁵

Structuurvisie Amsterdam 2040

In 2011 stelde de gemeenteraad de Structuurvisie Amsterdam 2040, inclusief de bijbehorende Toetskaart, vast.

De geplande contour van het sportterrein in het Diemerpark was inmiddels gewijzigd t.o.v. het eerste ontwerp.

De velden waren niet meer langs het Dick Hilleniuspad geprogrammeerd, maar er werd voor gekozen om het sportterrein ‘los’ te houden van de hoofdingangen van het park, de Diemerzeedijk en de lange brug naar het Haveneiland. “Op deze wijze wilde men voorkomen dat het sportpark geen dominante inbreuk maakt op de algehele sfeer in park.” [Waarschijnlijk wordt bedoeld dat men wilde voorkomen dat het sportpark wèl een dominante indruk zou maken. – red.]⁵⁶

*Situering van de sportvelden (rood) in het inrichtingsplan Diemerpark (1999): los van de padenstructuur.*⁵⁷

⁵⁴ Bron: Toelichting Bestemmingsplan IJburg 2e fase, vastgesteld door de Gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 39

⁵⁵ Bron: Inrichtingsschets Diemerpark in de Ontwerprapportage Diemerpark, Dienst Ruimtelijke Ordening, november 1995, in: Ontwerprapportage Diemerpark, december 1995, pag. 52. De kleur is door ons aangebracht.

⁵⁶ Dit argument (om de sportvelden niet direct langs het Dick Hilleniuspad te leggen) staat in de in 2011 gepubliceerde ‘Rapportage Uitbreiding Sportvelden Diemerpark’.

⁵⁷ Bron: Inrichtingsplan Diemerpark (1999). Wij kennen de inhoud van dit document niet, maar leiden het bestaan ervan af uit het Uitvoeringsplan Diemerpark, Projectbureau IJburg, Planteam Diemerpark, 24-01-2002.

Op de Toetskaart bij de Structuurvisie lijkt de grootte (4,7 ha) en de gekozen contour van het gebied met het groentype 'Sportpark' ontleend aan dit inrichtingsplan.

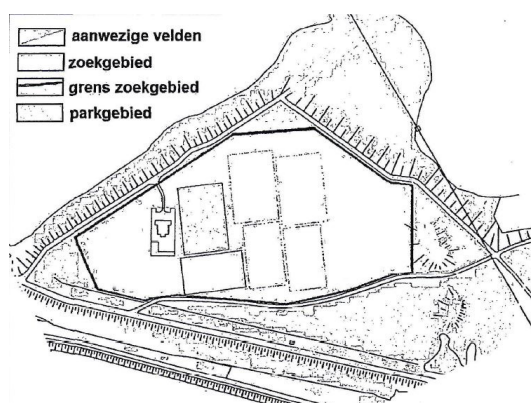
Vanaf 2010 maakte stadsdeelraad Oost werk van de aanleg van de zes sportvelden. De eerste twee sportvelden werden anders gesitueerd dan in het Inrichtingsplan uit 1999 was aangegeven, maar wel binnen dezelfde geplande contour van het sportterrein. De reden om de sportvelden anders aan te leggen, is ons niet bekend.

Bestemmingsplan IJburg 1^e fase

Toen de stadsdeelraad Oost het bestemmingsplan IJburg 1^e fase, vaststelde, in 2013, was er nog geen inrichtingsplan voor het sportterrein beschikbaar, op basis waarvan de grootte en contour van het gebied met de bestemming 'sport' exact bepaald kon worden.

Het was echter al wel duidelijk dat het niet zou lukken om binnen de 4,7 ha met het groentype 'Sportpark' in de Structuurvisie te blijven.

Aan de TAC werd, als input voor een advies, het Voorontwerp bestemmingsplan gestuurd en een plantekening met een *zoekgebied* voor het sportterrein:

Aan de TAC gestuurd kaartje over de voorgenomen uitbreiding van het sportterrein

De TAC schreef daarop: "Op de toetskaart Hoofdgroenstructuur van de 'Structuurvisie Amsterdam 2040' zijn de sportvelden in het Diemerpark aangeduid. De omvang hiervan is echter onvoldoende voor de realisatie van de geplande zes sportvelden. Stadsdeel Oost wil in het nieuw op te stellen bestemmingsplan een breder gebied bestemmen als sport, inclusief bijbehorende clubhuizen en parkeren." ⁵⁸

Niettemin gaf de TAC een positief advies af.

Om in ieder geval voldoende ruimte te hebben voor de velden, bebouwing en mogelijk een parkeerterrein, kreeg het gebied met de bestemming 'sport' op de plankaart van het Bestemmingsplan IJburg 1^e fase een oppervlakte van bijna 9 ha.

Die 9 ha was dus de grootte van een zoekgebied voor zes sportvelden met bijbehorende voorzieningen. ⁵⁹

Toen de bestuurscommissie Oost in 2014 een definitief Inrichtingsplan voor het sportterrein vaststelde bleek dat het sportterrein een oppervlakte zou beslaan van 54.087 m² oftewel 5,5 ha. ⁶⁰

De Toetskaart in de Structuurvisie werd hierop evenwel niet aangepast, daarop bleef 4,7 ha groentype 'Sportpark' staan.

Volgens de projectgroep 'Toekomst/Vernieuwing Diemerpark' die in 2018 door het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost in het leven werd geroepen, mag de 9 ha die in het bestemmingsplan de bestemming 'sport' kregen - maar in feite niet meer waren dan een *zoekgebied* voor zes sportvelden - in zijn geheel gebruikt worden voor uitbreiding van het sportterrein met 4 sportvelden en extra parkeerplaatsen.

⁵⁸ Bron: TAC-advies, 23-10-2012, pag. 3

⁵⁹ Zoekgebied: "Een gebied waarbinnen een plek voor een nieuwe functie gezocht gaat worden" (bron: <https://www.encyclo.nl/begrip/zoekgebied>)

⁶⁰ Bron: Toekomst van het Diemerpark, Factsheet ter beschikking van Consentkring Toekomst van het Diemerpark Advies, Versie 1, t.b.v. eerste gesprek op 8-11-2017

Programmatistische relatie tussen IJburg 1^e en 2^e fase

In het Bestemmingsplan IJburg 1^e fase werden dus in het Diemerpark, op relatief goedkope grond, zes sportvelden juridisch-planologisch mogelijk gemaakt. Volgens de Keuzenotitie die de basis vormde voor het bestemmingsplan werd in de overwegingen die daaraan ten grondslag lagen, nadrukkelijk rekening gehouden met de komst van sportvelden in IJburg 2^e fase.

Door de kredietcrisis die in 2007 ontstond, liep de ontwikkeling van IJburg 2^e fase echter vertraging op ten opzichte van de planning. Daardoor ontstonden er wachtlijsten bij de sportverenigingen die in het Diemerpark actief zijn.⁶¹

Na beëindiging van de crisis werd omstreeks 2017 de ontwikkeling van IJburg 2^e fase weer ter hand genomen.

In de zomer van 2018 werd de nota 'Sportnorm voor de Sportieve Stad' gepubliceerd, waarin staat: "*Het huidige tekort op IJburg zal worden meegenomen in de uitwerking van het sportprogramma IJburg 2*".

Beleidswijziging -> wachtlijsten

In 2019 stelde de gemeenteraad het Stedenbouwkundig plan Strandeiland vast.⁶² Daarin bleek dat het beleid ten aanzien van de locatie van sportvelden voor de bewoners van IJburg plotseling veranderd was. Tot dan toe was de verdeling in 1^e en 2^e fase IJburg alleen een planning-technisch onderscheid, in het Stedenbouwkundig plan en later ook in het Bestemmingsplan IJburg 2^e fase – Strandeiland⁶³ wordt, wat het sportprogramma betreft, onderscheid gemaakt tussen de twee fasen. Het gemeentebestuur wil op het Strandeiland en het Buiteneiland alleen ruimte bieden aan sportvelden die nodig zou zijn om te voldoen aan de behoefte van de bewoners van IJburg 2e fase.

In tegenstelling tot de eerder genoemde Nota van Uitgangspunten voor IJburg en alle stukken over de ruimtelijke ordening daarop volgend, wordt IJburg in het Bestemmingsplan IJburg 2e fase – Strandeiland dus plotseling niet meer gezien als één wijk.

Als gevolg daarvan wordt het tekort aan sportvelden voor de bewoners van IJburg 1e fase, gereflecteerd door wachtlijsten voor de sportverenigingen die actief zijn in het Diemerpark, in stand gehouden.

Oplossing van de wachtlijsten

Het gemeentebestuur ziet vanaf 2017 de wachtlijsten bij de sportverenigingen in het Diemerpark als een probleem.

In plaats van dat probleem op te lossen door op het Strandeiland en/of het Buiteneiland voldoende sportvelden mogelijk te maken, heeft het College in het Beleidskader gekozen voor een ad-hoc oplossing, namelijk om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden.

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark is:

- in strijd met de afspraken over de ontwikkeling van het Diemerpark als compensatie voor het verlies aan natuurwaarden in het IJmeer door de komst van IJburg: het Diemerpark wordt in de Toelichting Bestemmingsplan IJburg 2e fase - Strandeiland genoemd als één van 12 'natuurontwikkelingsprojecten',⁶⁴
- in strijd met het beleidsvoornemen dat geldt voor het (om het sportterrein heen liggende) groentype 'Ruigtegebied/struinnatuur' (Structuurvisie) en 'Natuurpark' (Beleidskader Hoofdgroenstructuur): "Deze

⁶¹ Bron: Artikel 'Sportvoorzieningen in de stadsuitbreidingen van Amsterdam Oost' in Plan Amsterdam 03 | 2015, Gemeente Amsterdam, augustus 2015.

⁶² Het Stedenbouwkundig plan Strandeiland werd door de gemeenteraad vastgesteld op 30-10-2019

⁶³ Het Bestemmingsplan IJburg 2^e fase – Strandeiland werd door de gemeenteraad vastgesteld op 11-11-2021

⁶⁴ Bron: Toelichting Bestemmingsplan IJburg 2e fase – Strandeiland, par. 15.5.3 Referentiesituatie, MER, Natuur en Landschap. Over compensatie voor het verlies aan natuurwaarden door de komst van IJburg, zijn op of omstreeks 19-03-1998 in een convenant afspraken gemaakt met de vereniging Natuurmonumenten.

*gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of met andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, parken e.d.)."*⁶⁵

- niet mogelijk zonder wijziging van het Bestemmingsplan IJburg 1^e fase,⁶⁶
- in strijd met adviezen van de TAC,⁶⁷
- in strijd met adviezen van de Stadsdeelcommissie Oost .⁶⁸

De ligging van het sportterrein in het Diemerpark levert nu al, bijvoorbeeld door de verlichting en de slechte ontsluiting voor auto's, die niet te verbeteren is, grote overlast op.

De aanwezigheid en het gebruik van het sportterrein in het Diemerpark voor, door de sportbonden KNVB en KNHB erkende, competitiewedstrijden kan beschouwd worden als een planologische miskleun. Uitbreiden van het sportterrein betekent onvermijdelijk dat de overlast nog zou toenemen. De toename van de hoeveelheid kunstgras (plastic) en verharding impliceert een ernstige bedreiging voor de, thans nog aanwezige, rijke natuurwaarden in het park. Met name de grote biodiversiteit die na de komst van de huidige sportvelden al schade opliep, zou verder achteruit gaan. De extra verharding, hekken, lichtmasten, verlichting en autoverkeer zouden het park ook aanzienlijk minder aantrekkelijk maken voor de mensen die daar voor de rust, ontspanning en de beleving van de natuur komen.

(Onbehoorlijke) besluitvorming

Voor effectieve bescherming van de waarden van de Hoofdgroenstructuur is het noodzakelijk dat de gemeenteraad na een negatief TAC-advies het plan wijzigt en niet het beleid.

We missen overtuigende argumenten om het groentype 'Sportpark' in het Diemerpark te vergroten ten koste van 'Ruigtegebied/struinnatuur'/'Natuurpark'. Dat de TAC over het plan om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden, al twee keer een negatief pre-advies heeft afgegeven, is voor de voorstanders van de uitbreiding van het sportterrein natuurlijk niet leuk. Het heeft het er alle schijn van dat het College het groentype 'Sportpark' in het Diemerpark wil vergroten om een derde negatief TAC-advies te ontlopen. Daarmee gaat ze in tegen het beleid voor 'Ruigtegebied/struinnatuur'/'Natuurpark'.

Als de gemeenteraad het College hierin zou volgen, handelt zij daarmee in strijd met de Awb, in casu de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (zorgvuldigheidsbeginsel, vertrouwensbeginsel, rechtzekerheidsbeginsel, evenredigheidsbeginsel, motiveringsbeginsel, verbod van détournement de procedure).

De gemeenteraad mag het Beleidskader Hoofdgroenstructuur zo niet vaststellen.

Aan de vaststelling van het Beleidskader Hoofdgroenstructuur zijn geen bezwaar- en beroepsmogelijkheden verbonden. Als de gemeenteraad zou besluiten om de groentypes in het Diemerpark in de definitieve versie van het Beleidskader te laten staan, zullen we daar in juridische zin helaas weinig aan kunnen doen.

⁶⁵ "Deze gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of met andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, parken e.d.)." Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, 'ruigtegebied/struinnatuur': pag. 245; concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur, 'natuurpark', pag. 58.

⁶⁶ In het Bestemmingsplan IJburg 1e fase (2013) is de aanleg van maximaal 6 sportvelden mogelijk gemaakt.

⁶⁷ Het plan om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden is inmiddels twee keer voorgelegd aan de TAC. Daarop heeft de TAC twee keer een negatief advies afgegeven, dd. 29-01-2021 en 29-10-2021.

⁶⁸ Bronnen:

(1) Besluit van stadsdeelcommissie Oost op 09-11-2021: "Plaats de hockeyclub met spoed uit naar IJburg 2 en laat deze zich aldaar in alle vrijheid verder ontwikkelen". Bron: verslag van de vergadering van Stadsdeelcommissie Oost vastgesteld op 12-10-2021

(2) Besluit van de Stadsdeelcommissie Oost op 01-02-2022: "De stadsdeelcommissie heeft bedenkingen bij de voorgestelde uitbreiding naar 10 sportvelden in het Diemerpark en stelt voor deze uitbreiding elders te realiseren." Dit besluit was een amendement op het concept advies van het DB van Stadsdeel Oost over het concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur.